

Julkiset ajoneuvohankinnat ympäristöystävällisiksi – uusi laki voimaan 2.8.2021

14 kysymystä ja vastausta uudesta julkisia
hankintoja koskevasta laista

? Mitä uusia velvoitteita laki tuo?

Laissa säädetään julkisille hankintayksiköille prosentuaaliset **vähimmäisosuudet**, minkä verran **nolla- ja vähäpäästöisiä** ajoneuvoja tulee ostaa hankinta-ajanjaksolla.

Vähimmäisosuudet määritetty 3 kategorialle:

1. henkilöautot ja kevyet hyötyajoneuvot
2. kuorma-autot
3. M3-luokan linja-autot

Laki koskee julkisia hankintayksiköitä eli keitä?

- Valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaisia
- Kirkkojen ja niiden seurakuntien viranomaisia, valtion liikelaitoksia ja julkisoikeudellisia laitoksia
- Mitä tahansa hankinnan tekijää silloin, kun se on saanut hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta edellä mainitulta julkiselta hankintayksiköltä

? Lain soveltamisalaan kuuluvat ajoneuvo- hankinnat ja liikennepalveluhankinnat. Mitä ne tarkoittavat?

Ajoneuvohankinnalla tarkoitetaan **ajoneuvon ostoa, vuokrausta, leasingia tai osamaksukauppaa**. Tyypillinen lain soveltamisalaan kuuluva ajoneuvohankinta olisi esimerkiksi virastoauton tai kunnan kotihoidon auton osto.

Liikennepalvelut on täsmennetty niin sanottujen yhteishankintakoodien myötä eli ainoastaan tietyt liikennepalvelut kuuluvat soveltamisalaan. Näitä ovat esimerkiksi **koulukuljetukset, KELA-kuljetukset, jätteidenkeruu sekä posti- ja pakettikuljetukset**.

? Velvoitteet koskevat vain EU:n hintakynnykset ylittäviä hankintoja. Mitkä ovat kynnyksarvot?

Hankintojen EU-kynnyksarvot ovat tällä hetkellä:

Tavara- ja palveluhankinnoissa

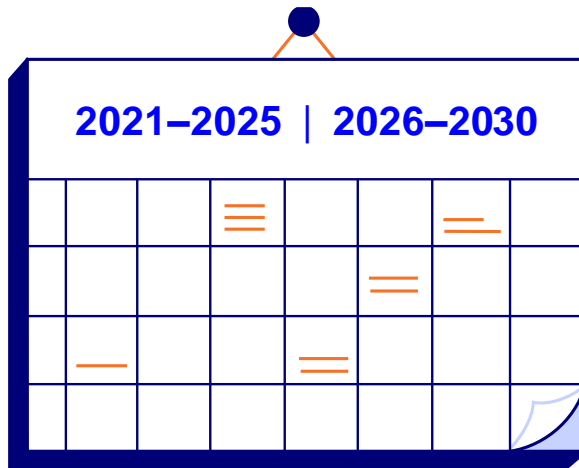
- 139 000 euroa valtion keskushallintoviranomaisille
- 214 000 euroa muille hankintayksiköille
- 428 000 euroa erityisalojen hankintojen osalta

Käyttöoikeussopimuksissa

- 5 350 000 euroa

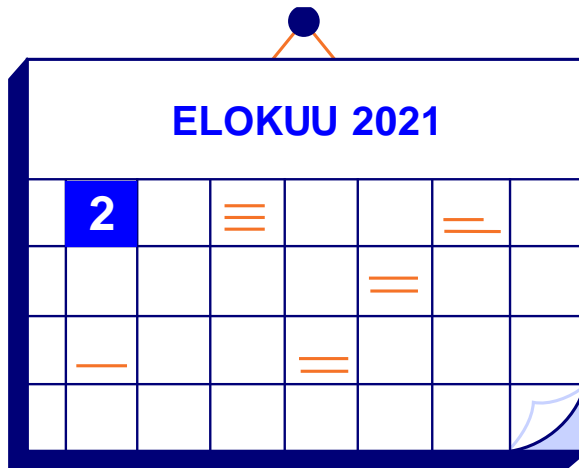
Palvelusopimuksissa

- 1 000 000 euroa (keskimääräinen ennakoitu vuosittainen arvo)
- 300 000 kilometriä (vuodessa tarjotut julkiset henkilöliikennepalvelut)

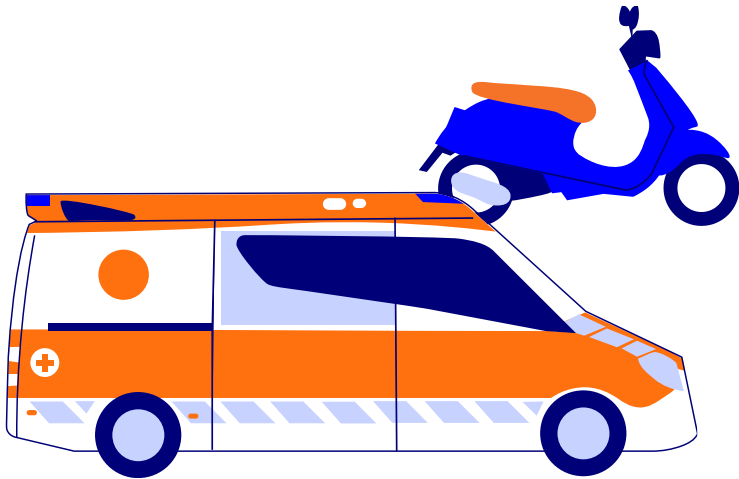
? Lain velvoitteet on jaettu kahdelle hankinta-ajanjaksolle. Mitä se tarkoittaa?

- Ensimmäinen jakso on **2.8.2021–31.12.2025** ja toinen **1.1.2026–31.12.2030**
- Osa ajoneuvojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista **tiukentuu toisella jaksolla.**
- Hankinta-ajanjakson sisällä hankintayksiköillä on joustoa velvoitteiden täyttymisessä.
- Velvoitteita ei tarvitse täyttää jokaisessa yksittäisessä hankinnassa, mutta hankintayksikön on varmistettava, että vaatimukset täyttyvät jokaisessa ajoneuvoluokassa molempien hankinta-ajanjaksojen aikana kokonaisuudessaan.
- Hankintayksikkö voi vaatia vähimmäisosuutta vähemmän puhtaita ajoneuvoja joissain hankinnoissa, jos se vastaavasti vaati suuremman osuuden joissain muissa hankinnoissa.

? Laki tulee voimaan 2.8.2021. Milloin sitä sovelletaan?

- Laki astuu voimaan 2.8.2021. **Se koskee tämän jälkeen kilpailutettuja uusia hankintoja.**
- Lakia ei sovelleta hankintoihin, joista on julkaistu hankintailmoitus tai käynnistetty hankintamenettely ennen 2.8.2021.
- Dynaaminen hankintajärjestely tai puitejärjestely, jonka hankintailmoitus on julkaistu ennen 2.8.2021, jää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka kyseiseen dynaamiseen hankintajärjestelmään perustuvat yksittäiset sopimukset voidaan tehdä kyseisen päivämäärän jälkeen.

? Poikkeukset – mitä ajoneuvoja laki ei koske?

Lakia ei sovelleta tiettyihin erikoiskäyttöön tarkoitettujen ajoneuvojen hankintoihin, kuten:

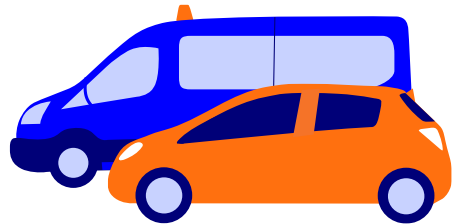
- pyörätuolinkäyttäjille tarkoitetut M1-luokan ajoneuvot
- kaukoliikenteen linja-autot
- maa- ja metsätaloudessa käytetyt ajoneuvot
- kaksi- ja kolmipyöräiset ajoneuvot
- esimerkiksi hälytysajoneuvot, asevoimien ajoneuvot tai rakennustyömaiden ajoneuvot

? Miten lasketaan vähimmäisosuuksien täytyminen

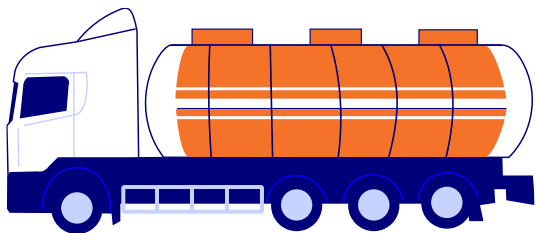
- **Kappalemääräisesti**, ei esimerkiksi liikennesuoritteeseen perustuen
- **Hankinta-ajanjakson aikana** tehdyistä hankinnoista eli vähimmäisosuuksien ei tarvitse täytyä jokaisessa hankinnassa
- **Hankintayksikkökohtaisesti** vertaamalla hankittujen ympäristöystävällisten ajoneuvojen kappalemäärää ajoneuvojen ja liikennepalveluhankintoina hankittujen palveluiden toteuttamiseen käytettyjen ajoneuvojen kokonaismäärään
- Osuudet lasketaan **jälki-ilmoitusten perusteella**

2021–2025	2026–2030
38,5 %	38,5 %
kuntien hankintayksiköiden vähimmäisvelvoitteet on eriytetty alueellisesti	
< 50 CO ₂ g /km lataushybridi, täyssähkö	0 CO ₂ g /km täyssähkö

? Mitä vaatimuksia laki tuo henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen hankinnoille?

- Suomen on direktiivin mukaan varmistettava, että kummankin hankinta-ajanjakson aikana **38,5 prosenttia** henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen hankinnoista on ympäristöystävällisiä.
- **Ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla** ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan **enintään 50 CO₂ g /km** päästöinen ajoneuvo eli käytännössä lataushybridi tai täyssähköauto.
- **Toisella hankinta-ajanjaksolla** ympäristöystävälliseksi henkilöautoksi ja kevyeksi hyötyajoneuvoksi katsotaan **0 CO₂ g /km** päästöinen ajoneuvo eli täyssähköauto.
- Maakuntiin kuuluvien kuntien hankintayksiköiden **vähimmäisvelvoitteet on eriytetty alueellisesti.**

2021–2025

2026–2030

9 %

15 %

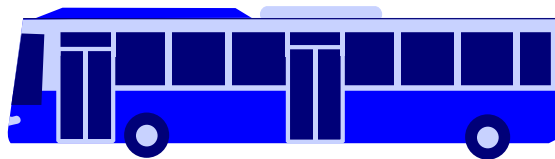
kuntien hankintayksiköiden
vähimmäisvelvoitteet on eriytetty
alueellisesti

biopolttoaine, sähkö, kaasu, vety

Mitä vaatimuksia laki tuo kuorma-autojen hankinnoille?

- Suomen tulee direktiivin mukaan varmistaa, että kuorma-autojen hankinnoista **ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla 9 prosenttia** ja **toisella hankinta-ajanjaksolla 15 prosenttia** on ympäristöystävällisiä.
- Puhtaaksi kuorma-autoksi luokitellaan vaihtoehtoisella polttoaineella eli **biopolttoaineella, sähköllä, kaasulla tai vedyllä kulkeva auto**.
- Maakuntiin kuuluvien kuntien hankintayksiköiden **vähimmäisvelvoitteet on eriytetty alueellisesti**.

2021–2025	2026–2030
41 %	59 %

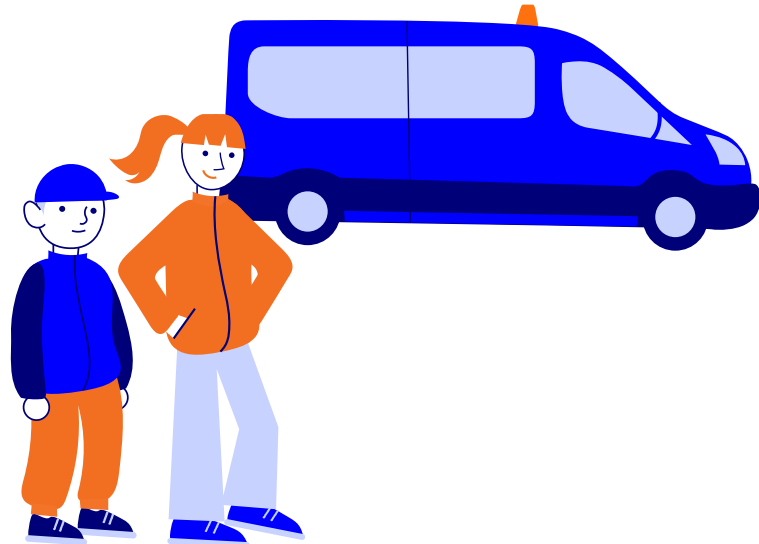
täyssähkö, vety, kaasu, biopolttoaine

täyssähköbussien tavoite on porrastettu alueellisesti

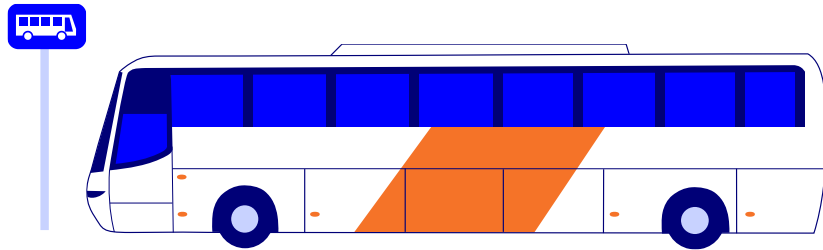
Mitä vaatimuksia laki tuo linja-autojen hankinnoille?

- Suomen tulee direktiivin mukaan varmistaa, että uusista linja-autohankinnoista **ensimmäisellä hankinta-ajanjaksolla 41 prosenttia** ja **toisella hankinta-ajanjaksolla 59 prosenttia** on ympäristöystävällisiä.
- Ympäristöystävälliseksi linja-autoksi määritellään ajoneuvo, joka kulkee vaihtoehtoisella polttoaineella kuten **sähkö, vety, kaasu tai biopolttoaine**.
- Kummankin hankinta-ajanjakson aikana **puolet** ympäristöystävällisistä linja-autoista tulee olla **täyssähköbusseja** eli ensimmäisellä jaksolla 20,5 prosenttia ja toisella jaksolla 29,5 prosenttia.
- **Täyssähköbussien ala-tavoite on porrastettu** alueelliset eroavaisuudet huomioiden.

❓ Mitä vähimmäisvelvoitetta sovelletaan kuntien hankintoihin?

- Kuntien tekemiin hankintoihin sovelletaan lain liitteiden I-III mukaisia velvoitteita.
- Kuntien hankinnoilla tarkoitetaan kuntien **itse hankkimien** sekä kunnan **järjestämismvastuulla olevien** palveluiden hankkimista palveluntuottajalta sopimukseen perustuen.
- Kuntien eriytettyjen tavoitetasojen myötä pyritään varmistamaan kuntien lakisääteisten kuljetusten järjestäminen ilman kohtuutonta kustannusten nousua alueellisten erityispiirteiden takia.
- Kuntayhtymien ja kuntaomisteisten yhtiöiden hankintoihin sovellettaisiin eriytettyjä velvoitteita silloin, kun hankinnat toteuttavat kunnan järjestämismvastuulla olevia palveluita. Mahdollisiin muihin hankintoihin sovellettaisiin esityksen yleistä velvoitetasoa.

❓ Mitä vähimmäisvelvoitetta sovelletaan M2-luokan ajoneuvoihin?

- M2-luokan ajoneuvoihin **sovelletaan henkilöautojen ja kevyiden hyötyajoneuvojen vaatimuksia.**
- Linja-autojen palveluhankinnoissa käytettyihin M2-luokan ajoneuvoihin sovelletaan kuitenkin linja-autoja koskevia vaatimuksia ja ne lasketaan osaksi M3-luokan linja-autoja koskevia vähimmäisosuuksia.
- Linja-autojen palveluhankinnoilla tarkoitetaan hankintoja, jotka kilpailutetaan yhteisen hankintanimikkeistön (CPV) nimikkeellä 60112000-6 joukkoliikennepalvelujen suorittaminen maanteitse.

? Miten lain noudattamista valvotaan?

- **Liikenne- ja viestintävirasto Traficom** valvoo lain noudattamista.
- **Valvonta perustuu** hankintalainsäädännön edellyttämään **jälki-ilmoitukseen**.
- Hankintayksikön tulee jatkossa jälki-ilmoituksessa ilmoittaa myös hankittujen ajoneuvojen ja palveluhankinnoissa käytettyjen ajoneuvojen kokonaislukumäärä sekä hankinnassa toteutunut osuus ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja kappalemäärittäin.
- Jälki-ilmoitukset tulee tehdä myös puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän perusteella tehtävien yksittäisten hankintasopimusten osalta, joista hankintayksikkö voi toimittaa jälki-ilmoitukset kootusti.

Lisää tietoa

- [Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista \(740/2021\)](#)
- [Tiedote 15.7.2021](#)
- [Hankeikkuna \(LVM051:00/2019\)](#)